

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 592/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 10/20, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 3Cob/63/2020 z 19. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ si u spoločnosti [REDAKOVANÉ] na základe zmluvy o dielo objednal stavebné práce. Elektroinštalačné práce v subdodávke vykonala aj spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalobca“), ktorý ich fakturoval priamo sťažovateľovi. Podľa žalobcu faktúry neboli vrátené ako zaslané na nesprávne miesto, ale pre namietanie položiek. To bol aj dôvod, pre ktorý sa malo uskutočniť po komunikácii stretnutie štatutárov, ku ktorému napokon nedošlo.

2. Okresný súd Banská Bystrica na základe návrhu žalobcu v upomínacom konaní vydal platobný rozkaz, proti ktorému podal sťažovateľ odpor. Namietal neexistenciu zmluvného vzťahu a pre prípad bezdôvodného obohatenia namietol premlčanie. Žalobca navrhol pokračovať v konaní. Tentokrát už Okresný súd Bardejov uznesením zo 7. augusta 2019 vyzval žalobcu na podanie repliky k odporu s poučením, že na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť. Uznesenie obsahovalo aj poučenie o sudcovskej koncentrácii konania. Žalobca v stanovenej lehote nereagoval. Žalobca listom 27. októbra 2019 doručil súdu podanie s tvrdením, že vykonal práce mimo zmluvy o dielo uzavretej spoločnosťou [REDAKOVANÉ], a to podľa požiadaviek sťažovateľa na základe ústnej objednávky. Dodanie prác mal potvrdiť ručný súpis prác a dodávok materiálov podpísaný zástupcom sťažovateľa.

3. Po opakovanom odročení pojednávania okresný súd pojednával 27. januára 2020, na ktorom z dôvodu porušenia pravidla o sudcovskej koncentrácii konania odmietol návrhy žalobcu na vykonanie dôkazov, a to oboznámenie súpisu elektroinštalačných prác a výsluch štatutárov strán sporu, a žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že nevykonanie navrhnutých dôkazov má oporu v porušení pravidla o sudcovskej koncentrácii konania zo strany žalobcu a v konečnom dôsledku by ani vykonanie dôkazov nemohlo procesnú situáciu žalobcu vylepšiť, a to vzhľadom na podstatu obrany sťažovateľa.

4. Na odvolanie žalobcu krajský súd touto ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením vytkol okresnému súdu porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces, zrušil rozsudok okresného súdu a nariadil vykonať navrhnuté dokazovanie. Za spravodlivé označil prípadné uloženie povinnosti žalobcovi znášať náklady pojednávania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ napadnutému uzneseniu vytýka, že nemôže byť postup súdu považovaný za nesprávny procesný postup porušujúci právo na spravodlivý proces, ak súd konal podľa zákona. V danom prípade podľa pravidla o sudcovskej koncentrácii konania. Napadnuté uznesenie, ktoré berie ohľad na žalobcu pred negatívnym konaním jeho vlastného advokáta, označil za excesné. Napadnutému uzneseniu krajského súdu vytkol aj nezákonné zrušenie rozsudku okresného súdu, a tým aj vznik zbytočných prietáhov. Sťažovateľ podrobne argumentuje judikatúrou dopadajúcou na sudcovskú koncentráciu konania a na možnosť ústavnoprávneho prieskumu aj kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu s odkazom na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 46/2013, II. ÚS 344/2019.

6. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. marca 2021 navrhol vyslovenie porušenia jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie a na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tiež navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie a vrátiť vec súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. Sťažovateľ založil svoju sťažnosť na tvrdení, že krajský súd nesprávnym posúdením aplikácie inštitútu sudcovskej koncentrácie konania zo strany okresného súdu porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie a právo na súdnu ochranu. Ústavný súd vníma, že predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmavajú len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010).

8. Ústavný súd z uvedeného pravidla pripustil už opakovane v judikatúre výnimky, ak išlo o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (IV. ÚS 195/2010), pričom tento negatívny dôsledok sa vzťahoval na výsledok konania, ktorý by nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09 alebo aj nález sp. zn. III. ÚS 46/2013, na ktorý poukázal sťažovateľ). Ústavný súd však vzhľadom na okolnosti prípadu derogáciu kasačného rozhodnutia krajského súdu aj napriek jeho nedostatkom z ústavnoprávneho hľadiska nepovažoval za dôvodnú.

9. Kasačné rozhodnutia odvolacích súdov z dôvodu názorových konfrontácií o otázke dokazovania patria medzi frekventované. Súdny takmer na úrovni pravidla používajú už v rámci úvodnej korešpondencie poučenie o sudcovskej koncentrácii konania. Včasnosť predloženia prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany vyhodnotí v okolnostiach konkrétneho prípadu súd a je ponechané na jeho úvahe, či prípadné omeškanie procesného úkonu ospravedlní alebo či prijme procesnú sankciu, ktorá spočíva v tom, že súd na procesný úkon neprihliadne, a tým mu neprizná procesné účinky. Strana sporu má procesnú povinnosť predložiť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Ide o špecifikáciu všeobecnej procesnej povinnosti riadneho vedenia sporu (procesná diligencia). V prípade porušenia povinnosti predložiť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas môže nastúpiť sankcia predpokladaná v § 153 ods. 2 a 3, prípadne však aj iné právne následky. Napr. omeškanie s predložením prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany môže spôsobiť vznik zavinených trov konania (§ 256 ods. 2) a povinnosť ich náhrady, prípadne môže byť dôvodom na nepriznanie náhrady trov konania (§ 257). Uplatnenie diskrečného práva súdu závisí od okolností konkrétneho prípadu. Oneskorené predloženie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany môže súd ospravedlniť na základe objektívnych kritérií (napr. právna zložitnosť sporu) alebo subjektívnych kritérií (napr. schopnosť účastníka rozpoznať potrebu tvrdiť určité skutočnosti), (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 578 – 579).

10. Problematickým sa ani tak nestáva záver o márnom uplynutí lehoty na predloženie procesných prostriedkov útoku či obrany, keď stačí porovnať dátum uplynutia lehoty na predloženie takéhoto prostriedku s dátumom uplatnenia takéhoto práva, a ani záver, že súd má možnosť, nie povinnosť neprihliadať na oneskorene podaný návrh v kontradiktórnom procese. Zložitejšie je odôvodnenie neprihliadnutia na procesné prostriedky uplatnené po účinnej výzve súdu na ich predkladanie, keď už nejde o možnosť súdu, ale o povinnosť súdu [*Ak súd na prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany neprihliadne, uvedie to v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej*; § 153 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)].

11. A práve odôvodnenie okresného súdu podľa § 153 ods. 3 CSP zohráva nie malý význam aj pri zvažovaní ústavnej konformnosti kasačného rozhodnutia krajského súdu. Ako už ústavný súd uvádza, relevanciu majú okolnosti konkrétneho prípadu.

12. V preskúmvanej veci žalobca tvrdí, že sťažovateľ mu nezaplatil za výkony a materiál na jeho stavbe a že výkony a materiál dodal bez formálnej zmluvy na základe požiadaviek sťažovateľa. Faktúry mu nemali byť vrátené pre ich zaslanie na nesprávne miesto, ale pre namietanie položiek. Na odstránenie rozporov, hoci s neúspešným výsledkom, ale prebehol

pokus vykonať stretnutie štatutárov. Dodávku ma potvrdzovať súpis elektroinštalačných prác, z ktorého mala vyplývať naddodávka žalobcu oproti zmluve o dielo medzi sťažovateľom a spoločnosťou [REDACTED]. Žalobca produkoval uvedené procesné prostriedky pred pojednávaním v liste z 27. októbra 2019.

13. Podstatou rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je posúdenie ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu, prípadne iného orgánu verejnej moci, a nie posudzovanie jeho právnej perfektnosti ani jeho prípadné „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08, IV. ÚS 218/2010). Poslaním ústavného súdu nie je kontrola súdnej činnosti vo všetkých smeroch a aspektoch a skúmanie akejkoľvek novej nezákonnosti alebo procesného pochybenia, či dokonca zrejmej nesprávnosti, ktoré sa v individuálnom konaní pred všeobecnými súdmi prípadne vyskytnú, ale výlučne posudzovanie konformity aktu aplikácie práva (v posudzovanej veci súdneho rozhodnutia) s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou.

14. Vzhľadom na uvedené ústavný súd napokon rozhodol neprisvedčiť námietke o nevyhnutnosti pripustenia napadnutej veci k hlbšiemu ústavnému prieskumu, pretože v nej prevažuje argument o výsledkovom charaktere práva na spravodlivý proces (porovnaj III. ÚS 246/2018), a to aj napriek kontroverznému odôvodneniu o oddelení žalobcu a jeho advokáta pri zodpovednosti za procesný stav veci. Namietané pochybenie implikujúce porušenie pravidiel spravodlivého procesu nemožno vylúčiť ako základ argumentácie v prípadnom dovolacom konaní podľa § 420 písm. f) CSP. Názorové konfrontácie všeobecných súdov v rámci inštančného postupu týkajúce sa dokazovania a ktoré sú spojené so zrušujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu patria medzi frekventované prípady. Aj táto okolnosť viedla ústavný súd k zdržanlivému prístupu. To je zároveň dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej predčasne pre nevyčerpanie účinných prostriedkov nápravy [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZUS“)].

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

16. Ústavný súd vo svojej judikatúre súvisiacej s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane konštatuje, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01). Ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 35/01, I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

17. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, alebo konanie ako celok zodpovedá dobou svojho trvania času, v ktorom je možné jeho uzavretie spravidla očakávať (rozsudok ESLP z 22. júna 2004 vo veci Libanský proti Českej republike, s'ťažnosť č. 48446/99, či rozsudok ESLP z 29. júna 2004 vo veci Králiček proti Českej republike, s'ťažnosť č. 50248/99), nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovel (I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

18. Okresný súd rozhodol rozsudkom z 27. januára 2020 a napadnuté rozhodnutie vydal krajský súd 19. novembra 2020. Konanie pred krajským súdom netrvalo tak dlho (ani rok), aby mu bolo možné pričítať predĺženie celého konania v miere, ktorá je pre porušenie označených práv s'ťažovateľa relevantná. Ústavný súd poznamenáva, že v prípadoch, ak s'ťažovateľ namieta porušenie práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru konkrétnym rozhodnutím orgánu verejnej moci, nie jeho postupom, ústavný súd takú s'ťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (III. ÚS 258/05).

19. Keďže ústavný súd nezistil, že by medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením práv s'ťažovateľa v tejto časti ústavnej s'ťažnosti existovala príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala vyslovenie ich porušenia po prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd dospel k záveru, že je potrebné ústavnú s'ťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) ZUS. Tým nie je dotknuté prípadné právo domáhať sa v budúcnosti obdobných nárokov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu